

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 4. jula 2022 godine
Br.ref.: RK 2020/22

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI140/21

Podnosilac

Menderes Sinani

Ocena ustavnosti
presude Pml. br. 34/2021 od 19. aprila 2021. godine
Vrhovnog suda Republike Kosovo

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Menderes Sinani, sa prebivalištem u Uroševcu (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa Burhan Qosa, advokat iz opštine Uroševac.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presudu [Pml. br. 34/2021] od 19. aprila 2021. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud). u vezi sa presudom [PAKR. br. 282/2020] od 6. novembra 2020. godine Apelacionog suda i presudom [PKR. nr. 173/2017] od 12. marta 2020. godine Osnovnog suda u Uroševcu (u daljem tekstu: Osnovni sud).
3. Podnosilac zahteva je osporenu odluku primio 12. maja 2021. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom podnosilac zahteva navodi da su mu povređena prava zagarantovana članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 36. [Pravo na privatnost] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) i članovima 6. (Pravo na pravično suđenje) i 8. [Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života] Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 3. avgusta 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 19. avgusta 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
8. Dana 14. septembra 2021. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva i od istog tražio da podnese važeće punomoćje kao dokaz svog zastupanja u Sudu.
9. Dana 29. septembra 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu traženo punomoćje.
10. Dana 1. decembra 2021. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.
11. Dana 4. aprila 2022. godine, Sud je od Osnovnog suda u Uroševcu tražio da u roku od 7 (sedam) dana podnese kao dokaz priznanicu kojom bi se potvrdio datum prijema osporene presude od strane podnosioca zahteva.
12. Dana 7. aprila 2022. godine, Osnovni sud u Uroševcu je obavestio Sud da je osporena presuda dostavljena podnosiocu zahteva 12. maja 2021. godine.
13. Dana 26. maja 2022. godine, Veće za razmatranje je razmatralo izveštaj sudije izvestioca i odlučilo da odloži odlučivanje za neku drugu sednicu razmatranja.

14. Dana 22. juna 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

15. Dana 27. decembra 2013. godine, Osnovno tužilaštvo u Uroševcu je podiglo optužnicu [PSS. br. 05/12] u Osnovnom sudu protiv podnosioca zahteva pod sumnjom da je izvršio krivična dela: zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja; primanje mita; saizvršilaštvo; pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela i neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja Krivičnog zakonika [br. 04/L-082] Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZRK). Istom optužnicom za gore navedena krivična dela u saizvršilaštvu optužena su i lica B.Sh., B.V., S.M. i R.A..
16. Dana 6. oktobra 2016. godine, Osnovni sud je, presudom [P. br. 250/2013], oglosio krivim podnosioca zahteva i izrekao mu kaznu zatvora od 7 (sedam) godina.
17. Dana 26. januara 2017. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu, navodeći bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, sa predlogom da se presuda Osnovnog suda ukine i predmet vrati na presuđivanje.
18. Dana 14. novembra 2017. godine, Apelacioni sud je, rešenjem [PAKR. br. 77/2017], ukinuo presudu [P. br. 250/2013] Osnovnog suda od 6. oktobra 2016. godine, uz obrazloženje da ista ne ispunjava uslove propisane stavom 1.12 člana 384 u vezi sa članom 370. Zakonika o krivičnom postupku [br. 04/L-123] Republike Kosovo (u daljem tekstu: ZKPRK).
19. Dana 12. marta 2020. godine, Osnovni sud je odlučujući u ponovnom postupku doneo presudu [PKR. br. 173/2017], kojom je oglosio krivim podnosioca zahteva i izrekao mu:
- (i) kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 3 (tri) godine za krivično delo "*primanje mita*", propisano stavom 1. člana 343 u vezi sa članom 23. KZRK-a;
 - (ii) kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 1 (jedne) godine za krivično delo "*pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela*" propisano članom 388 stavovi 1 i 2 KZRK-a;
 - (iii) kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 6 (šest) meseci za krivično delo "*neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja*" propisano članom 374 stav 1 KZRK-a.
 - (iv) naložio podnosiocu zahteva da zajedno sa osuđenim B.Sh. nadoknadi oštećenom B.S. materijalnu štetu u vrednosti od 4750 evra, a oštećenu stranu uputio je da ostvari imovinski zahtev u građanskom sporu.
20. Navedeni sud, u skladu sa stavom 1 člana 80 KZRK-a, je podnosiocu zahteva izrekao zbirnu kaznu zatvora u vremenskom trajanju od 4 (četiri) godine i 3 (tri) meseca, računajući vreme provedeno u sudskom i kućnom pritvoru od 11. septembra 2013. godine do 14. novembra 2017. godine. Dok je zbog apsolutne zastarelosti, istom presudom, Osnovni sud odbio optužbe protiv njega u vezi sa sledećim krivičnim delima:
- (v) "*zloupotreba službenog položaja u saizvršilaštvu*" iz člana 339 stav 2 u vezi sa stavom 1 i članom 23. KZRK-a;
 - (vi) "*trgovina uticajem u saizvršilaštvu*" iz člana 345 stav 1 u vezi sa članom 23. KZRK-a;
 - (vii) "*izbegavanje plaćanja obaveznih carinskih naknada u saizvršilaštvu*" iz člana 318 stavovi 1 i 4 u vezi sa članom 31. KZRK-a;

- (viii) *“pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenog krivičnog dela”, iz člana 388 stav 1 KZRK-a; i*
- (ix) *“neprijavljivanje krivičnih dela ili izvršilaca” iz člana 386 stav 1 tačka 9 KZRK-a.*
21. Pored toga, Osnovni sud je presudom [PKR. br. 173/2017], od 12. marta 2020. godine, podnosioca zahteva i saoptuženog B.Sh. obavezao da oštećenom B.S. nadoknade prouzrokovanu materijalnu štetu u vrednosti od 4750 evra. Podnosiocu zahteva je takođe konfiskovana za stalno municija koja je prethodno privremeno konfiskovana, takođe konfiskovana su i novčana sredstva, koja su proistekla iz krivičnog dela. Oštećena strana je upućena da imovinskopравни zahtev ostvari u građanskom sporu.
22. Dana 13. jula 2020. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu na presudu [PKR. br. 173/2017] Osnovnog suda u Uroševcu, navodeći bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenje činjeničnog stanja, povredu krivičnog zakona, odluke o krivičnoj sankciji i odluke o oduzimanju imovine. U svojoj žalbi upućenoj Apelacionom sudu, podnosilac zahteva je između ostalog tvrdio da je bilo povrede stava 9. člana 370 i podstava 1.12 člana 384, kao i člana 386 ZKPRK sa obrazloženjem da Osnovni sud kroz svoju presudu nije objasnio kako je utvrdio činjenično stanje, konkretno kako su novčana sredstva koja su konfiskovana odlukom Osnovnog suda u iznosu od 4090 evra bila proistekla iz krivičnog dela.
23. Protiv presude [PKR. br. 173/2017] Osnovnog suda, i Osnovno tužilaštvo je uložilo žalbu Apelacionom sudu, kojom je tražilo strože izricanje krivične sankcije podnosiocu zahteva. Apelaciono tužilaštvo je takođe predložilo Apelacionom sudu da usvoji žalbu Osnovnog tužilaštva i odbije žalbu podnosioca zahteva po svim osporenim osnovama.
24. Dana 6. novembra 2020. godine, Apelacioni sud je, presudom [PARK. br. 282/20], odbio žalbu podnosioca zahteva i Osnovnog tužilaštva, kao neosnovanu, i potvrdio presudu [PKR. br. 173/2017] Osnovnog suda od 12. marta 2020. godine, kao pravičnu i zasnovanu na zakonu.
25. Dana 18. januara 2021. godine, podnosilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu protiv presude [PAKR. br. 282/20] Apelacionog suda od 6. novembra 2020. godine i presude [PKR. br. 173/17] Osnovnog suda od 12. marta 2020. godine, zbog povrede krivičnog zakona, bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 384 stav 1 tačka 12 u vezi sa članom 370 stavovi 6, 7, i 11. ZKPRK-a. Pored toga, podnosilac zahteva je pred Vrhovnim sudom tvrdio da je bilo i povrede člana 385, 394 kao i 432 ZKPRK jer redovni sudovi u svojim odlukama nisu dali obrazloženje u vezi sa vrednovanjem dokaza i načinom kako su utvrdili krivičnu odgovornost prema podnosiocu zahteva. Takođe, kao navod pred Vrhovnim sudom, podnosilac zahteva je pokrenuo i pitanje novčanih sredstava koja su mu konfiskovana sa obrazloženjem da su bila proizvod krivičnog dela.
26. Dana 19. aprila 2021. godine, Vrhovni sud je, presudom [Pml. br. 34/2021], delimično usvojio zahtev za zaštitu zakonitosti, preinačujući presudu [PARK. br. 282/20] Apelacionog suda od 6. novembra 2020. godine i presudu [PKR. br. 173/17] Osnovnog suda od 12. marta 2020. godine u delu koji se odnosio na oduzimanje oduzetih novčanih sredstava koja su bila proizvod krivičnog dela, vraćajući ta novčana sredstva podnosiocu zahteva. U ostalim delovima, zahtev za zaštitu zakonitosti je odbijen, kao neosnovan.

Navodi podnosioca

27. Podnosilac zahteva navodi da je osporena presuda od 19. aprila 2021. godine Vrhovnog suda doneta uz povredu njegovih ustavnih prava i sloboda, konkretno članova 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 36. [Pravo na privatnost] i članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) EKLJP-a.

i. Navodi o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a

a) U vezi sa pravom na obrazloženu odluku

28. U tom kontekstu, podnosilac zahteva navodi da je presuda [PKR. br. 173/17] Osnovnog suda u Uroševcu zahvaćena povredom člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP-a, jer: „*Osnovni sud u Uroševcu prilikom presuđivanja krivičnog predmeta nije uzeo u obzir i uopšte nije objektivno razmatrao zaključke Apelacionog suda pomenute u presudi PAKR. br. 77/2017 od 14. novembra 2017. godine*“. Podnosilac zahteva dalje ističe da je Osnovni sud u Uroševcu prilikom presuđivanja krivičnog predmeta protiv njega samo opisao (kopirao) deo presude P. br. 250/13 od 6. oktobra 2016. godine, gde je shodno tome presudom PKR. br. 173/17 od 12. marta 2020. godine oglašen krivim od strane Osnovnog suda u Uroševcu na osnovu veštački inkriminisanih dokaza protiv njega, čime su povređena osnovna načela krivičnog postupka kao što su pretpostavka nevinosti i pravično suđenje.
29. Podnosilac zahteva dalje navodi da je presuda Apelacionog suda PAKR. br. 282/20 od 6. novembra 2020. godine zahvaćena ustavnom povredom člana 31 i člana 6. EKLJP-a, jer je svaki njen paragraf donet u suprotnosti sa članom 401. ZKPRK-a, pošto je ovaj sud potvrdio presudu [PKR. br. 173/17] Osnovnog suda u Uroševcu od 12. marta 2020. godine bez ikakvog razumnog obrazloženja i uz bitnu povredu proceduralnih odredbi člana 384 stav 1 tačka 1.12 u vezi sa članom 370 stavovi 6, 7, 9 i 11 ZKPRK-a, sumnjajući da Apelacioni sud uopšte nije pročitao njegove žalbene navode iznete u žalbi i da „*se tom presudom ne dokazuje ništa osim činjenice da je podnosiocu ovog zahteva uskraćeno pravo zagaranovano Ustavom na objektivno, pravično i nepristrasno suđenje*“.
30. Podnosilac zahteva, između ostalog, navodi da je i osporena presuda [Pml. br. 34/202] Vrhovnog suda od 19. aprila 2021. godine zahvaćena povredom člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP-a, jer „... *ta presuda uopšte nije objektivna i zasnovana je na neodrživom obrazloženju, jer je pravno neprihvatljivo i neobjektivno obrazloženje Vrhovnog suda*“, ističući da je poslednje navedeni „... *pokušao na jedan ili na neki drugi način da krivicu za kaznu koju je dobio g. Sinani pripíše njegovoj odbrani, navodno da odbrana nije na razumljiv način podnela zahtev za zaštitu zakonitosti, što nije održivo, jer je vrlo dobro u zahtevu za zaštitu zakonitosti od 8. januara 2021. godine u tački (1) na strani 6 odbrana tražila od Vrhovnog suda Kosova da još jednom razmotri sve žalbene navode odbrane kao u žalbi od 13. jula 2020. godine iznete od strane g. Sinanija protiv presude Osnovnog suda u Uroševcu PKR. br. 173/17 od 12. marta 2020. godine*“.

b) U vezi sa „prihvatljivošću dokaza“

31. U tom smislu, podnosilac zahteva navodi da su „... *sve presude koje se osporavaju ovim zahtevom rezultat neprihvatljivog dokaza, kao što je Aneks Sporazuma o priznanju krivice okrivljenog B.Sh., slučaj br. 51/13*“. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi da nijednim drugim dokazom nije dokazana njegova krivica za krivična dela za koja je oglašen krivim od redovnih sudova, a na osnovu činjenice da sporazum o priznanju krivice PPKR. br. 250/13, PPS: 05/2012 i PP. 51/13 od 29. aprila 2015. godine i njegov Aneks, osuđeni B.Sh. nije potpisao, ali je on tokom faze saslušanja izjavio da je potpisao sporazum kojim se izjasnio krivim samo za sebe i da nikada nije pozvan kao svedok saradnik, i s obzirom da je i sam prvostepeni sud presudom P. br. 250/13 od 6. oktobra 2016. godine, okvalifikovao navedeni Sporazum kao neprihvatljiv u ovoj fazi postupka

dok je suđenje bilo u toku. Dalje podnosilac zahteva tvrdi da je prema ovom sporazumu okrivljeni B.Sh. imao status svedoka saradnika, a da se isti smatrao kao neprihvatljiv dokaz „... van nivoa sporazuma o priznanju krivice u toj fazi postupka”.

ii. Navodi o povredi člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP-a

32. Podnosilac zahteva takođe navodi povredu prava zagarantovanih članom 36. [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 8. [Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života] EKLJP-a, navodeći da mu je u tačkama 4 i 6 aneksa sporazuma o priznanju krivice osuđenog B.Sh., od 29. aprila 2015. godine, njemu kao osobi otkriven privatni i porodični život, jer su iz ovog sporazuma citirani delovi iskaza osuđenog B.Sh. koji govore o privatnim odnosima sa porodicom (svojom suprugom), a koji ničim nisu bili povezani sa prihvatljivošću dokaza.
33. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da proglasi ništavom presudu [Pml. br. 34/2021] Vrhovnog suda i vrati slučaj na presuđivanje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
3. *Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštititi privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.*
4. *Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.*
5. *Svako ko je optužen za krivično deo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.*

Član 36

[Pravo na privatnost]

1. *Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, nepovredivost stana i tajnost pisama, telefona i drugih sredstava opštenja.*
2. *Kontrola bilo kojeg stana ili drugih privatnih prostorija, neophodna radi vođenja istrage o zločinu, se može sprovoditi samo do neophodnog stepena i samo na osnovu sudske odluke, nakon objašnjavanja razloga neophodnosti takve kontrole. Odstupanje od ovog pravila je dozvoljeno ako je neophodno radi zakonitog lišavanja slobode počinioca krivičnog dela, prikupljanja dokaza koji se mogu izgubiti ili u slučaju otklanjanja neposredne i ozbiljne opasnosti po ljude ili imovinu, na zakonom propisan način. Sud je dužan da odobri ovakva dela na retroaktivan način.*
3. *Tajnost pisama, telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja je neotuđivo pravo. Ovo pravo se može uskratiti samo privremeno i na osnovu odluke suda, ako*

je to neophodno za vođenje krivičnog postupka ili zaštitu zemlje, na zakonom propisan način.

4. Svako lice ima pravo na zaštitu ličnih podataka. Prikupljanje, držanje, pristup, ispravka i korišćenje istih je regulisano zakonom.

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6

(Pravo na pravično suđenje)

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

Član 8

Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne meša u vršenje ovog prava, osim ako je takvo mešanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Prihvatljivost zahteva

34. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovnikom.

35. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.

[...]

36. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se prvo poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...”.

37. Što se tiče ispunjenja gore navedenih kriterijuma, Sud ocenjuje da je: podnosilac zahteva ovlašćena strana, u smislu člana 113.7 Ustava; osporava ustavnost akta javnog organa, odnosno presudu [Pml. br. 34/2021] od 19. aprila 2021. godine Vrhovnog suda; iscrpeo je sva pravna sredstva na raspolaganju, u proceduralnom smislu prema članu 113.7 Ustava i članu 47.2 Zakona; naglasio je jasno Ustavom zagarantovana prava za koja navodi da su mu povređena od strane javnih organa, u skladu sa zahtevima člana 48. Zakona; i podneo je zahtev u zakonskom roku od 4 (četiri) meseca kao što je propisano članom 49. Zakona.
38. Međutim, pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti], odnosno u tačkama (1, b) i (2) pravila 39 Poslovnika, koje propisuju:

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke;

[...]

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

39. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na konkretan navod koji zahtev može da sadrži. S tim u vezi, tačnije je nazvati ih „očigledno neosnovanim navodima”. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu kategorisati u četiri različite grupe: (i) navodi kategorisani kao navodi „četrtoog stepena”; (ii) navodi koji su kategorisani kao navodi sa „očiglednim ili evidentnim nedostatkom povrede”; (iii) „nepotkrepljeni ili neobrazloženi” navodi kada je ispunjen jedan od sledeća dva pod-uslova: a) kada podnosilac zahteva samo citira jednu ili više odredbi Konvencije ili Ustava, ne objašnjavajući kako su one povređene, osim ako, u smislu činjenica i okolnosti slučaja, postoji očigledna povreda Ustava i EKLJP-a (vidi, slučaj ESLJP-a: *Trofimchuk protiv Ukrajine* (odluka) br. 4241/03 od 31. maja 2005. godine; vidi, takođe, slučaj: *Baillard protiv Francuske* (odluka) br. 6032/04 od 25. septembra 2008. godine) i b) kada podnosilac zahteva ne iznese ili odbije da iznese materijalne dokaze u prilog svojim navodima (ovo se posebno odnosi na odluke sudova ili drugih domaćih

organa), osim ako postoje vanredne okolnosti koje su van njegove kontrole i koje ga sprečavaju da to učini (na primer, kada uprava zatvora odbije da dostavi sudu dokumenta iz dosijea dotičnog zatvorenika) ili osim ako sam sud ne odluči drugačije (vidi, slučaj Suda: K166/20, podnosilac zahteva: *Ministarstvo rada i socijalne zaštite*, rešenje o neprihvatljivosti od 5. januara 2021. godine, stav 43), i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Kemmachev protiv Francuske*, br. 17621/91, kategorija (i), *Mentzen protiv Litvanije*, br. 71074/01, kategorija (ii) i *Trofimchuk protiv Ukrajine*, br. 4241/03, kategorija (iii)).

40. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta kršeći njegova osnovna prava i slobode, zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 36. [Pravo na privatnost] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava, kao i članovima 6. (Pravo na pravično suđenje) i 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) EKLJP-a.
41. Prilikom razmatranja navoda podnosioca zahteva koji se odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje i pravo na privatnost, Sud će primeniti svoju praksu i sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), u skladu sa kojom je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

I. Ocena navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a

42. Što se tiče navoda o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, podnosilac zahteva ističe da presude redovnih sudova nisu artikulirano obrazložile svoje zaključke kao odgovor na njegove navode i da su redovni sudovi zasnovali njihovo odlučivanje na neprihvatljivim dokazima, odnosno njegovo oglašavanje krivim je zasnovano na izjavi B.Sh.-a, koji je postigao sporazum o priznavanju krivice za optužbe koje mu se stavljaju na teret.
43. Pored toga, što se tiče navoda o (I) *povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a*, Sud će razmotriti navode podnosioca zahteva u vezi sa povredom procesnih garancija zagarantovanih ovim članovima, ocenjujući suštinu navoda u vezi sa:
 - (i) povredom prava na obrazloženu odluku;
 - (ii) prihvatljivošću i izvođenjem dokaza.

(i) Što se tiče povrede prava na obrazloženu odluku

a) Opšta načela

44. Kada je reč o pravu na obrazloženu sudsku odluku zagarantovanom članom 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a, Sud pre svega naglašava da on već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je izgrađena zasnivajući se na sudskoj praksi ESLJP-a (uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: *Hadjianastassiou protiv Grčke*, br. 12945/87, presuda od 16. decembra 1992. godine; *Van de Hurk protiv Holandije*, br. 16034/90, presuda od 19. aprila 1994. godine; *Hiro Balani protiv Španije*, br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine; *Higgins i drugi protiv Francuske*, br. 134/1996/753/952, presuda od 19. februara 1998. godine; *García Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine; *Hirvisaari protiv Finske*, br. 49684/99, presuda od 27. septembra 2001. godine; *Suominen protiv Finske*, br. 37801/97, presuda od 1. jula 2003. godine; *Buzescu protiv Rumunije*, br. 61302/00, presuda od 24. maja 2005. godine; *Pronina protiv Ukrajine*, br. 63566/00, presuda od 18. jula 2006. godine; i *Tatishvili protiv Rusije*, br. 1509/02, presuda od 22. februara 2007. godine). Pored toga, osnovna načela koja se odnose na pravo na obrazloženu

sudsku odluku razrađena su i u slučajevima ovog Suda (uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve: KI22/16, podnosilac zahteva: *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; KI97/16, podnosilac zahteva: "*IKK Classic*", presuda od 9. januara 2018. godine; KI143/16, podnosilac zahteva: *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; KI87/18, podnosilac zahteva: *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine i KI24/17, podnosilac zahteva: *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine, KI35/18, podnosilac zahteva: *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine; kao i slučaj Suda: KI230/19, podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 135).

45. U principu, Sud ističe da garancije sadržane u članu 6.1 EKLJP-a uključuju obavezu sudova da obezbede dovoljne razloge za svoje odluke (vidi, slučaj ESLJP-a: *H. Protiv Belgije*, br. 8950/80, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53; vidi i slučaj Suda: KI230/19, podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139 i slučaj: KI87/18, podnosilac zahteva: *IF Skadiforsikring*, stav 44).
46. Sud takođe naglašava da na osnovu svoje sudske prakse, prilikom ocene načela koja se odnose na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u smislu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slično, slučajeve ESLJP-a: *García Ruiz protiv Španije*, zahtev br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27; i *Higgins i drugi protiv Francuske*, br. 134/1996/753/952, presuda od 19. februara 1998. godine, stav 42, vidi, takođe, slučaj Suda KI97/16, podnosilac zahteva: *IKK Classic*, citiran u tekstu iznad, stav 48; i slučaj KI87/18, *IF Skadeforsikring*, citiran u tekstu iznad, stav 48). Iako se ne traži da se detaljno odgovori na svaku žalbu koju predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da strane u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi, slučaj: *Morerira Ferreira protiv Portugalije*, nr. 19867/12 presuda od 11. jula 2017. godine, stav 84 i sve tu korišćene reference; kao i slučaj Suda: KI230/19, podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 137).
47. Pored toga, Sud se poziva i na svoju sudsku praksu u kojoj propisuje da obrazloženje odluke treba da istakne odnos između utvrđenja merituma i razmatranja dokaza s jedne strane i pravnih zaključaka suda s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavno načelo zabrane samovolje u odlučivanju, ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, zakonske odredbe i logični odnos među njima (vidi, slučajeve Suda br. KI72/12, *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61; KI135/14, *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58, i KI96/16 *IKK Classic*, presuda od 8. decembra 2017. godine; KI87/18 podnosilac zahteva: "*IF Skadeforsikring*", presuda od 27. februara 2019. godine, stav 44; KI138/19 podnosilac zahteva: *Ibish Raci*, gore citiran, stav 45; kao i KI230/19, podnosilac zahteva: *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 138).
48. S tim u vezi, Sud će razraditi da li su navodi podnosioca zahteva o nedostatku obrazložene sudske odluke u skladu sa procesnim garancijama sadržanim u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP-a.

b) primena ovih načela u konkretnom slučaju

49. Sud podseća da podnosilac zahteva svoje navode o nedostatku obrazložene odluke povezuje sa nerazmatranjem navoda iznetih od strane redovnih sudova, dodajući da isti sudovi nisu obrazložili na objektivan i artikulisan način svoje odlučivanje.
50. U tom kontekstu, podnosilac zahteva navodi: „*Osnovni sud u Uroševcu prilikom presuđivanja krivičnog predmeta nije uzeo u obzir i nije objektivno razmatrao nalaze Apelacionog suda pomenute u rešenju PAKR. br. 77/2017 od 14. novembra 2017. godine*”.
51. Sud primećuje da je ovaj navod podnosilac zahteva izneo i u zahtevu za zaštitu zakonitosti u Vrhovnom sudu, koji je obrazložio sledeće: „*Vrhovni sud je zaključio da navod da se prilikom presuđivanja nisu poštovala primedbe date u rešenju kojim je prethodna presuda ukinuta i stvar vraćena na presuđivanje, nije osnovan, jer, kao što je gore navedeno, ... ta presuda nije predmet osporavanja zahtevom za zaštitu zakonitosti, zatim, prilikom presuđivanja su saslušani svi svedoci čije se saslušanje tražilo, dok je navod da su “odlučivali reda radi” zbog inata i ljubomore sudija, paušalan, neprihvatljiv i nema mesta u ovom vanrednom pravnom sredstvu*”.
52. Sud dalje primećuje da podnosilac zahteva navodi da je presuda Apelacionog suda zahvaćena ustavnom povredom člana 31 i člana 6. EKLJP-a, pošto je ovaj sud potvrdio presudu Osnovnog suda u Uroševcu PKR. br. 173/17 od 12. marta 2020. godine bez ikakvog artikulisanog obrazloženja i uz bitnu povredu proceduralnih odredbi člana 384 stav 1 tačka 1.12 u vezi sa članom 370 stavovi 6, 7, 9 i 11 ZKPRK-a. U tom kontekstu, podnosilac zahteva navodi da je i presuda Vrhovnog suda Pml. br. 34/202 od 19. aprila 2021. godine zahvaćena povredom člana 31. Ustava i člana 6. EKLJP-a, naglašavajući da je poslednje navedeni „... pokušao na jedan ili na neki drugi način da krivicu za kaznu koju je dobio g. Sinani pripiše njegovoj odbrani, navodno da odbrana nije na razumljiv način podnela zahtev za zaštitu zakonitosti, što nije održivo, jer je vrlo dobro u zahtevu za zaštitu zakonitosti od 8. januara 2021. godine u tački (1) na strani 6 odbrana tražila od Vrhovnog suda Kosova da još jednom razmotri sve žalbene navode odbrane kao u žalbi od 13. jula 2020. godine iznete od strane g. Sinanija protiv presude Osnovnog suda u Uroševcu PKR. br. 173/17 od 12. marta 2020. godine”.
53. Sud primećuje da je na gore navedene navode, Vrhovni sud odgovorio na sledeći način: „*Što se tiče nalaza u presudi prvostepenog suda koja je potvrđena presudom drugostepenog suda, u zahtevu se navodi da odluke nisu osnovane, uverljive i artikulisane, da ne sadrže nikakvo obrazloženje o tome koje su činjenice utvrđene, obrazloženje o tačnosti protivrečnih dokaza niti obrazloženje o tome na kojim činjenicama su se sudovi zasnivali prilikom rešavanja pravnog pitanja i utvrđivanja krivične odgovornosti osuđenog. Vrhovni sud je ocenio i ovaj navod, ali na osnovu istog nije shvaćeno za koji deo presude se konkretno odnosi, koje su to okolnosti i činjenice koje nisu obrazložene, kako su ove povrede ispoljene i u nedostatku konkretnih navoda ovaj sud se poziva na odredbu člana 436 stav 1 ZKPRK-a prema kojoj može da ispituje samo one povrede zakona na koje se podnosilac poziva, tako da ovi navodi nisu bili razumljivi, dok njihovo postojanje Vrhovni sud ne može da razmatra po službenoj dužnosti*”.
54. Štaviše, Vrhovni sud je obrazložio: „... u zahtevu za zaštitu zakonitosti su izneta dva konkretna navoda koji će se dalje oceniti. Prvi navod je bio da je su-optuženi, što se tiče izvršenja krivičnog dela primanje mita iz člana 343 stav 1 u vezi sa članom 23 KZRK-a, na pretresu od 02.04.2019. godine izjavio da novac koji je uzeo od Xh.B. (mito) nije dao osuđenom Menderesu Sinanija. Vrhovni sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije podneo punu izjavu svedoka B.Sh, jer je on izjavio da što se tiče saizvršilaštva u krivičnom delu sa osuđenim Menderesom Sinanijem ostaje pri priznanju krivice, a s druge strane, prvostepeni sud je izveo, ocenio i obrazložio mnogo

dokaza za njihovo saizvršilaštvo od kojih će se ovde pomenuti sledeći: da su više puta zajedno direktno kontaktirali oštećenog B.S. i članove njegove porodice, da su ga posetili u njegovoj kući, da su se sastali u restoranima i drugim mestima, da su ponovili kontakte i da kada je po drugi put priveden, naglasili su da će mu „pomagati u krivičnom predmetu krivičnog dela trgovine ljudima“, tako da nije bilo relevantno kome je od njih predat mito, ali su ispunjeni svi bitni elementi krivičnog dela primanje mita iz člana 343 stav 1 KZRK-a”.

55. Na osnovu gore navedenog, Sud ističe da nisu održivi navodi podnosioca zahteva da redovni sudovi, uključujući i Vrhovni sud, nisu artikulirano obrazložili svoje odlučivanje zato što su redovni sudovi dosledno razmatrali i obrazložili osnovanost njegovih navoda, u smislu zakona i izvedenih dokaza, koje je podnosilac zahteva ponavljao iz jedne instance u drugu. S tim u vezi, Sud smatra da, iako Vrhovni sud možda nije odgovorio na svaku tačku koju je podnosilac zahteva izneo u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti (vidi slučaj ESLJP-a, *Van de Hurk protiv Holandije*, br. 16034/90, presuda od 19. aprila 1994. godine, paragraf 61), on je razmatrao bitne navode podnosioca zahteva u vezi sa primenom materijalnog i procesnog prava (vidi, slučaj ESLJP-a: *Buzescu protiv Rumunije*, br. 61302/00, presuda od 24. maja 2005. godine, stav 63; i *Pronina protiv Ukrajine*, br. 63566/00, presuda od 18. jula 2006. godine, stav 25), i time je ispunjena obaveza davanja obrazložene sudske odluke u skladu sa zahtevima člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a.
56. S tim u vezi, Sud podseća da je u pogledu prava na obrazloženu sudske odluku, zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6.1 EKLJP-a, obaveza sudova da razmatraju bitne argumente i da su razlozi u vezi sa njima zasnovani na važećem zakonu. Sud u ovom kontekstu smatra da su na ponovljene navode podnosioca zahteva pravilno odgovorili redovni sudovi, a na kraju i Vrhovni sud, čija se presuda osporava pred Sudom, prema tome, u tom smislu, oni (sudovi) su ispunili ovaj standard koji se zahteva gore navedenim članovima.
57. Sud dalje podseća da odredbe člana 31. Ustava i člana 6.1 EKLJP-a ne garantuju nikome povoljan ishod u sudskom postupku i iste odredbe ni ne utvrđuju da Sud dovodi u pitanje primenu materijalnog prava od strane redovnih sudova u građanskom sporu u kome obično jedna od strana dobija, a druga gubi (vidi, između ostalog, slučajeve Suda KI118/17, podnosilac zahteva: *Şani Kervan i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. januara 2018. godine, stav 36; KI49/19, gore citiran, stav 54; i KI99/19, podnositeljka zahteva: *Persa Raičević*, rešenje o neprihvatljivosti od 19. decembra 2019. godine, stav 48 i nedavni slučaj KI68/21, podnosilac zahteva: *Leonard Matoshi*, rešenje od 8. septembra 2021. godine, stav 51).
58. Sud, takođe, smatra važnim da ponovi svoj opšti stav da „pravda“ koju zahteva član 31. Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a nije „suštinska“, već „procesna“ pravda. U praktičnom smislu, koncept „procesne pravde“ podrazumeva: (i) mogućnost kontradiktornih postupaka; (ii) mogućnost strana da u raznim fazama postupka predoče argumente i dokaze koje smatraju relevantnim za svoj slučaj; (iii) mogućnost da delotvorno ospore argumente i dokaze koje je predočila suprotna strana; i (iv) pravo da su njihovi argumenti, koji su, objektivno gledano, relevantni za rešenje spora, propisano saslušani i da su ih redovni sudovi valjano razmotrili (vidi, između ostalog, slučaj ESLJP-a: *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, br. 10590/83, presuda od 6. decembra 1988. godine, stav 68; i nedavni slučaj Suda: KI68/21, podnosilac zahteva: *Leonard Matoshi*, rešenje od 8. septembra 2021. godine, stav 52 i tu citirane slučajeve).
59. U tom smislu i posmatrajući postupak u celini, Sud utvrđuje da su u slučaju podnosioca zahteva poštovani svi gore navedeni uslovi od strane redovnih sudova, zbog kojih je

suđenje sprovedeno u skladu sa zahtevima člana 31. Ustava i člana 6.1 EKLJP-a. Sud u ovom slučaju primećuje da se podnosilac zahteva jednostavno nije složio sa ishodom postupka i suđenja u njegovom slučaju pred redovnim sudovima. Međutim, njegovo nezadovoljstvo samo po sebi ne može pokrenuti argumentovani navod o povredi osnovnih prava i sloboda zagarantovanih Ustavom (vidi, slučaj ESLJP-a: *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat protiv Mađarske*, br. 5503/02, presuda od 26. jula 2005. godine).

60. Stoga, na osnovu gore navedenih razloga, Sud utvrđuje da navodi podnosioca zahteva o povredi prava na pravično suđenje, odnosno prava na obrazloženu odluku, spadaju u (iii) kategoriju pod-kategorije (b) „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, stoga ih kao takve proglašava očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama.

i. Što se tiče prihvatljivosti i izvođenja dokaza

a) Opšta načela

61. Što se tiče prihvatljivosti i zakonitosti pribavljanja dokaza, Sud se takođe poziva na praksu ESLJP-a, koji je u principu naglasio da „*iako član 6 garantuje pravo na pravično suđenje, on ne postavlja pravila za prihvatljivost dokaza kao takvog; ovo je oblast koja stoga prvenstveno pripada domaćem pravu i nacionalnoj nadležnosti*“ (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Schenk protiv Švajcarske*, br. 10862/84, presuda od 12. jula 1988. godine, stavovi 45-46 i *Heglas protiv Republike Češke*, br. 5935/02, presuda od 1. marta 2007. godine, stav 84). Aspekt koji se treba razmotriti u ovim slučajevima je da li je postupak, uključujući i način na koji su prikupljeni dokazi, bio pravičan u celini (vidi, slučaj Suda: KI230/19, gore citiran, stav 102, vidi, takođe, slučajeve ESLJP-a: *Khan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, nr. 35394/97, presuda od 12. maja 2000. godine, stav 34; *P.G. i J.H. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 25. septembra 2001. godine, stav 76; i *Allan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 48539/99, presuda od 5. novembra 2002. godine stav 42).
62. U principu, nije na Ustavnom sudu da odlučuje o prihvatljivosti određenih dokaza, na primer onih pribavljenih povredom nacionalnog prava. Tačka koju treba razmotriti je da li je postupak, uključujući i način prikupljanja dokaza, u celini bio pravičan, što podrazumeva razmatranje predmetne nezakonitosti i u onim slučajevima kada se sumnja u povredu nekog drugog prava zaštićenog EKLJP-om koja je takve prirode povrede (vidi, slučaj ESLJP-a: *Khan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, napred citiran, stav 34; *P.G. i J.H. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, , br. 44787/98, presuda od 25. septembra 2001. godine, stav 76; *Allan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, napred citiran, stav 42).
63. U tom kontekstu, da bi se ocenilo da li je postupak u celini bio pravičan, mora se dati značaj tome da li su poštovana prava odbrane. Dakle, u tom smislu, mora se oceniti da li je podnosiocu zahteva data prilika da ospori dokaze protiv njega. Pored toga, treba uzeti u obzir kvalitet dokaza, uključujući i način na koji su ti dokazi pribavljeni, i da li to dovodi u sumnju njihovu pouzdanost i tačnost. Iako se ne može reći da se pitanje pravičnog suđenja nužno može pokrenuti kada su pribavljeni dokazi potkrepljeni drugim materijalima, treba napomenuti da kada su dokazi veoma jaki, i ne postoji rizik da takvi dokazi budu nepouzdati, onda je potreba za potkrepljujućim dokazima manja (vidi, slučajeve ESLJP-a: *Boykov protiv Rusije*, gore citiran, stav 90; *Khan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, stavovi 35 i 37; i *Allan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, stav 43). Stoga, da bi se utvrdilo da li u određenom slučaju može doći do povrede prava na pravično suđenje, neophodno je utvrditi da li su nezakonito pribavljeni dokazi bili jedini i odlučujući dokaz u konkretnom slučaju.

b) primena gore navedenih načela u konkretnom slučaju

64. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da je prihvatljivost dokaza dobijena u suprotnosti sa odredbama ZKPRK-a i pravom na pravično i nepristrasno suđenje, jer je njegovo oglašavanje krivim zasnovano na iskazu B.Sh.-a, koju je dao na osnovu Sporazuma o priznanju krivice.
65. Što se tiče tog konkretnog navoda, Sud se poziva na relevantne delove presude Vrhovnog suda, gde je obrazložio: „... podnosilac zahteva nije podneo punu izjavu svedoka B.Sh., jer je on izjavio da što se tiče saizvršilaštva u krivičnom delu sa osuđenim Menderesom Sinanijem ostaje pri priznanju krivice, a s druge strane, prvostepeni sud je izveo, ocenio i obrazložio mnogo dokaza za njihovo saizvršilaštvo od kojih će se ovde pomenuti sledeći: da su zajedno više puta direktno kontaktirali oštećenog B.S. i članove njegove porodice, da su ga posetili u njegovoj kući, da su se sastali u restoranima i drugim mestima, da su ponovili kontakte i da kada je po drugi put priveden, naglasili su da će mu „pomagati u krivičnom predmetu krivičnog dela trgovine ljudima“, tako da nije bilo relevantno kome je od njih predat mito, ali su ispunjeni svi bitni elementi krivičnog dela primanje mita iz člana 343 stav 1 KZRK-a”.
66. Sud, pre nego što donese zaključak o ovom konkretnom navodu, podseća da je van njegove nadležnosti kao Ustavnog suda da ocenjuje kvalitet zaključaka redovnih sudova u vezi sa ocenom dokaza, osim ako su doneti na očigledno proizvoljan način. Ustavni sud, na osnovu svoje nadležnosti, ne interveniše ni na način na koji su redovni sudovi prihvatili dokaze kao dokazni materijal, niti ometa njihovo diskreciono pravo u pogledu ocene dokazne vrednosti (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj ESLJP-a: *Doorson protiv Holandije*, stav 78). Ono što je važno u vezi sa pitanjem dokaza je ocena Ustavnog suda da li je podnosilac zahteva bio u mogućnosti da efikasno ospori dokaze i iskaze protiv njega.
67. U tom smislu, da bi se izbegli nesporazumi od strane podnosioca zahteva, treba imati u vidu da „pravda“ koja se zahteva članom 31. Ustava nije „suštinska“, već „proceduralna“ pravda. U praktičnom smislu, i u principu, to se izražava u kontradiktornom postupku, gde se strane saslušavaju i postavljaju pod istim uslovima pred sudom (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda: KI42/16 podnosilac zahteva: *Valdet Sataj*, rešenje o neprihvatljivosti od 7. novembra 2016. godine, stav 41 i druge reference koje su tu pomenute).
68. Na osnovu spisa predmeta i obrazloženja Vrhovnog suda u vezi sa ovim konkretnim navodom, Sud primećuje da je podnosilac zahteva imao efektivnu priliku da iznese svoj slučaj, da ospori zakonitost i način pribavljanja dokaza, da se usprotivi njihovoj upotrebi i da je ovu priliku iskoristio kroz žalbu u drugostepenom sudu, ponavljajući iste navode i pred Vrhovnim sudom podnošenjem zahteva za zaštitu zakonitosti. Stoga, u vezi sa tim, Sud smatra da su redovni sudovi razmotrili njegove navode i o prihvatljivosti dokaza i osnovanosti argumenata dali razloge za njihovo odlučivanje (vidi, slučaj ESLJP-a: *Dragojević protiv Hrvatske*, br. 68955/11, presuda od 15. januara 2015. godine, stav 132).
69. Stoga, u smislu gore navedenih izlaganja i obrazloženja, i uzimajući u obzir opšta načela u pogledu prihvatljivosti i zakonitosti pribavljanja dokaza u ovom krivičnom slučaju, Sud utvrđuje da u ovom slučaju redovni sudovi, kao i Vrhovni sud, kao konačna instanca redovnog sudstva, nisu uskratili podnosiocu zahteva pravo na pravično suđenje, zagarantovano članom 31. Ustava i članom 6.1. EKLJP-a u vezi sa ovim konkretnim navodom.
70. Shodno tome, Sud utvrđuje da navodi podnosioca zahteva u vezi sa zakonitošću pribavljanja dokaza spadaju u treću kategoriju (iii) „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“

navoda, te se stoga, kao takvi, moraju proglasiti očigledno neosnovanim, na ustavnim osnovama, u skladu sa pravilom 39 (2) Poslovnika.

II. Ocena navoda o povredi člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP-a

71. Sud podseća da pored navoda o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje, podnosilac zahteva navodi i povredu prava zagaranovanog članom 36. [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 8. [Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života] EKLJP-a, naglašavajući da mu je u tačkama 4 i 6 aneksa sporazuma o priznanju krivice osuđenog B.Sh. od 29. aprila 2015. godine, otkriven privatni i porodični život, jer su iz tog sporazuma citirani delovi iskaza osuđenog B.Sh. koji govore o njegovim privatnim odnosima sa porodicom, a koji ničim nisu bili povezani sa prihvatljivošću dokaza.
72. Sud pre svega podseća da svaki navod iznet u zahtevu od strane podnosioca zahteva traži konkretan odgovor Suda, pod uslovom da zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti utvrđene Ustavom, Zakonom i Poslovníkom. Jedan od njih je iscrpljivanje delotvornih pravnih sredstava u redovnim postupcima pred sudovima redovne nadležnosti.
73. Sud već ima konsolidovanu praksu u vezi sa iscrpljivanjem pravnih sredstava u pogledu materije/suštine (vidi, u tom smislu, između ostalog, slučaj Suda: KI154/17 i KI05/18, podnosioci zahteva: *Basri Deva, Afërdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću "BARBAS"*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. avgusta 2019. godine, stavovi 90-96, i nedavni slučaj KI189/19, podnosilac zahteva: *Alban Miftaraj*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. novembra 2019. godine, stavovi 49-59). Shodno tome, Sud ističe da iscrpljivanje pravnih sredstava pokreće u sebi dva elementa: (i) iscrpljivanje u formalno-proceduralnom smislu, što podrazumeva obavezu korišćenja pravnog sredstva protiv akta javnog organa na višoj instanci sa punom nadležnošću, i (ii) iscrpljivanje sredstva u pogledu materije/suštine, što podrazumeva prijavljivanje ustavnih povreda u „suštini“ pred redovnim sudovima, kako bi poslednje navedeni imali mogućnost da spreče i isprave povrede ljudskih prava zaštićenih Ustavom i EKLJP-om. Sud smatra pravna sredstva iscrpljenim samo onda kada su ih podnosioci zahteva, u skladu sa Ustavom i važećim zakonom, iskoristili u oba smisla (vidi, slučajeve Ustavnog suda: KI71/18, podnosioci zahteva: *Kamer Borovci, Mustafë Borovci i Avdulla Bajra*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. novembra 2018. godine, stav 57; KI119/17, podnosilac zahteva: *Gentian Rexhepi*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2019. godine, stav 73; i slučaj KI154/17 i 05/18, gore citiran, stav 94).
74. Sustinski aspekt iscrpljivanja pravnih sredstava je utvrđen u sudskoj praksi ESLJP-a i Suda i podrazumeva da navodi o povredi EKLJP-a i Ustava moraju biti izneti „barem u suštini“ pred redovnim sudovima kako bi se istima pružila mogućnost da razmotre navode o relevantnoj povredi (vidi, slučaj Ustavnog suda: KI01/19, podnosilac zahteva: *Fatos Rizvanolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 2. septembra 2020. godine, stavovi 96-100 i tamo navedene reference).
75. U tom smislu, ESLJP takođe naglašava da podnosioci zahteva ne mogu da se oslobode od obaveze iscrpljivanja delotvornih pravnih sredstava, čak ni ako su redovni sudovi morali biti prinuđeni da sami razmatraju (*ex officio*) relevantne navode (vidi, za više detalja po pitanju iscrpljivanja pravnih sredstava u pogledu materije/suštine: Vodič ESLJP-a od 30. aprila 2019. godine, Deo 1. Procesni osnovi neprihvatljivosti; A. Neiscrpjivanje pravnih sredstava; 2. Primena pravila; d. Navodi po osnovu suštine).
76. Pored toga, ESLJP je stava da pravno sredstvo treba da se iskoristi u onoj meri u kojoj postoji takvo sredstvo koje omogućava redovnim sudovima da barem u suštini razmotre navod o povredi prava. Ako žalba koja je podneta sudu nije izneta pred redovnim

sudovima bilo eksplicitno ili u suštini kada je mogla biti izneta od strane podnosioca zahteva prilikom korišćenja pravnog sredstva na raspolaganju, tada je redovnim sudovima uskraćena mogućnost da odluče o pitanju, kao mogućnost koju pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava nastoji da pruži (vidi, slučaj ESLJP-a: *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, stav 90 i tu navedene reference; i, vidi, takođe, slučaj Suda: KI119/17, gore citiran, stav 72, i nedavni slučaj KI189/19, podnosilac zahteva: *Alban Miftaraj*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. novembra 2019. godine, stav 49-59).

77. U tom kontekstu, pozivajući se na spise predmeta, Sud primećuje da ovaj navod nikada nije iznet, ni kao podrazumevan, niti u materiji (suštini), kao povreda ustavnih prava i prava EKLJP-a, barem u ponovljenom krivičnom postupku pred redovnim sudovima, kada je poznato da je Sporazum o priznanju krivice bio deo krivičnog postupka u slučaju osuđenog B.Sh.-a i podnosioca zahteva iz 2015. godine. Stoga je za Sud nemoguće da razmatra i dalje analizira ovaj navod, u materiji, da li je bilo povrede privatnosti, privatnog i porodičnog života ili ne, jer zahtev u ovom delu ne ispunjava uslove prihvatljivosti, zbog neiscrpljenja pravnih sredstava kako bi se povreda u suštini iznela pred redovnim sudovima (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda: KI68/21, podnosilac zahteva: *Leonard Matoshi*, rešenje od 3. novembra 2021. godine, stavovi 58-66).
78. Sud takođe želi da podseti da se izuzeće od obaveze iscrpljivanja pravnih sredstava izražava samo kada se Sud uveri da upotreba relevantnog pravnog sredstva možda neće biti efikasna u pružanju obrazloženog odgovora na navod podnosioca zahteva u relevantnoj instanci. U ovom slučaju, navod podnosioca zahteva spada u delokrug člana 36. Ustava, stoga, imajući u vidu ustavna načela utvrđena u članovima 53 i 102.3 Ustava, Sud smatra da podnosilac zahteva treba da iskoristi ovu mogućnost.
79. Stoga, uzimajući u obzir ova izlaganja, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije dao priliku ni Apelacionom sudu ni Vrhovnom sudu da razmotre ovaj navod i da isprave navodnu povredu prava na privatnost. Shodno tome, zahtev se u ovom delu proglašava neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47.2 Zakona i pravilom 39 (1) (b) Poslovnika.

III. Što se tiče drugih navoda

80. Prilikom ocene ovih navoda, Sud primećuje da podnosilac zahteva samo pominje član 54. Ustava, ali on ne razrađuje dalje, kako i zašto je došlo do povrede ovog konkretnog člana. Sud ponavlja da je dosledno naglašavao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP-a nije dovoljno da se utvrdi utemeljena tvrdnja o ustavnoj povredi. Kada se navode povrede prava zagarantovanih Ustavom i EKLJP-om, podnosioci zahteva moraju dati obrazložene navode i ubedljive argumente (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Suda: KI175/20, podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. aprila 2021. godine, stav 81; KI166/20 gore citiran, stav 52; KI04/21, podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. maja 2021. godine, stavovi 38-39).
81. Iz tih razloga, Sud utvrđuje da navod podnosioca zahteva o povredi prava na "sudsku zaštitu prava" spada u treću kategoriju (iii), pod-kategorije (a) "*nepotkrepljenih ili neobrazloženih*" navoda, stoga, kao takav, isti treba da se proglasi očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama, u skladu sa pravilom 39 (2) Poslovnika.

Zaključci

82. Ukratko, Sud, uzimajući u obzir sva gore navedena izlaganja i zaključke, zaključuje da: i) navodi podnosioca zahteva o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a,

vezano za „pravo na obrazloženu sudsku odluku“ i „prihvatljivost i zakonitost dokaza“ spadaju u kategoriju (III), pod-kategorije (b) „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, stoga, kao takvi, isti treba da se proglase očigledno neosnovani, na ustavnim osnovama; navodi podnosioca zahteva o povredi člana 36. Ustava i člana 8. EKLJP-a treba da se proglase neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 47.2 Zakona i pravilom 39 (1, b) Poslovnika, jer nisu suštinski iscrpljena pravna sredstva pred redovnim sudovima; iii) navod podnosioca zahteva o povredi člana 54. Ustava spada u kategoriju (III), pod-kategorije (a), „nepotkrepljenih ili neobrazloženih“ navoda, stoga, kao takav i ovaj navod treba da se proglasi očigledno neosnovan, na ustavnim osnovama.

83. Shodno tome, zahtev se u celosti treba proglasiti neprihvatljivim, na ustavnim osnovama, u skladu sa pravilom 39 (1) (b) i (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilima 39 (1, b) i (2) i 59 (b) Poslovnika, na sednici održanoj 22. juna 2022. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljajfi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani

